

GJELDER FOR STUDIEÅRET 2008/2009

BØK 2215 Strategisk økonomistyring

Studium

Bachelorstudiet i økonomi og ledelse (3. år)

Kursansvarlig

Tor Tangenes

Institutt

Institutt for regnskap - revisjon og jus

Semester

Se studieplan for aktuelt studium

Studiepoeng

6

Undervisningsspråk

Norsk

Kurset startes opp med en presentasjon av konseptet strategisk økonomistyring og fortsetter deretter med en innføring i strategisk kostnadsanalyse. Deretter ser vi på ulike metoder for beslutningsstøtte til endringsprosesser, herunder en grundig presentasjon av flerdimensjonal prosessanalyse. Hensikt med de prosessorienterte metodene er å tilføre relevant beslutningsinformasjon for å opprettholde eller øke virksomhetens konkurransekraft gjennom å angripe problemer i forhold til lav produktivitet (overforbruk av ressurser i verdiskapende aktiviteter), ineffektivitet (tilstedeværelse av ikke-verdiskapende aktiviteter), ustabilitet (uønsket variasjon i aktivitetsnivået) og gap i forhold til kundebehov (produkter med uønsket funksjonalitet).

I del 2 presenterer vi alternativer til de tradisjonelle styringsmodellene bedriftsbudsjetter, standardregnskap og finansielle avviksanalyser. Her diskuteres og problematiseres balansert målstyring, beyond budgeting og rammeverket "Levers of Control". Diskusjoner omkring virksomhetens styringspremisser (bl.a. hvordan konkurransemessige fortrinn oppstår, hvordan organisasjonsmessig læring skjer, hvordan individer motiveres og hvordan strategier utvikles og implementeres) i forhold til ulike styringskonsepter står sentralt i denne delen av kurset.

I den siste delen av kurset ser vi inngående på tradisjonelle finansielle prestasjonsmål for effektivitet og tar utgangspunkt i en virkelighet der intellektuell kapital er en nødvendig betingelse for konkurransefortrinn, og der strategier drives frem av små og store læringsprosesser i virksomheten. Gjennom et nyansert effektivitetsbegrep og et ressursbasert regnskap vises det hvordan finansregnskapstall kan korrigeres for å oppnå en bedret effektivitetsmåling, både på kort og lang sikt.

Mål

Kursets læringsmål er:

- Forstå viktige utviklingstrekk i fagområdet strategisk økonomistyring.
- Forstå strukturen og elementene i en strategisk kostnadsanalyse og hvordan denne analysen kan utføres i praksis.
- Ha kjennskap til ulike prosessorienterte kostnadsmetoder for bedret konkurransekraft, herunder kunne beregne målkostnader både på kort og lang sikt.
- Kunne benytte ABC til å beregne kundelønnsomhet.
- Forstå hvilke forutsetninger tradisjonell budsjettering bygger på når det gjelder koblingen mellom strategi og styring, og være i stand til å diskutere gyldigheten av disse forutsetningene.
- Kjenne til hvilke forutsetninger om hvordan organisasjoner fungerer og hvordan verdier skapes som ligger til grunn for bortenfor budsjettering-filosofien.
- Kjenne til hovedprinsippene for styring som anvendes i bortenfor budsjettering-filosofien samt hvilke typer styringsverktøy som anvises som alternativer til det tradisjonelle finansbudsjettet.
- Forstå at spørsmålene om hvordan organisasjoner fungerer og verdier skapes ikke nødvendigvis har entydige og allmenngyldige svar, og dermed at det ikke finnes entydige og allmenngyldige svar på hvilken type styring som fungerer best.
- Kunne posisjonere ulike styringssyn og styringskonsepter - tradisjonell budsjettstyring, balansert målstyring, bortenfor budsjettering - i forhold til hverandre med hensyn til hvilke forutsetninger de bygger på om hvordan organisasjoner fungerer og verdier skapes.
- Forstå hvilke forutsetninger om hva som er opphavet til konkurransemessige fortrinn og hvordan strategier blir til og implementeres, som retorikken om balansert målstyring bygger på.
- Kunne diskutere gyldigheten av disse forutsetningene, herunder i relasjon til konkurrerende forutsetninger.
- Kunne problematisere implikasjonene for balansert målstyring av at forutsetningene som retorikken

- bygger på, eventuelt ikke har gyldighet.
- Kunne måle effektivitet på kort- og lang sikt ved hjelp av tradisjonelle måltall.
- Være oppmerksom på egenskaper og svakheter ved tradisjonelle måltall.
- Forstå hvordan residualresultater forholder seg til relaterte kontantstrømmer i en fler-periodisk setting.
- Forstå hvordan regnskapstall kan korrigeres for å oppnå bedre målinger.
- Forstå intellektuell kapitalbegrepet og hvordan intellektuell kapital forholder seg til verdiskapning og konkurransefortrinn i henhold til RBV.
- Kunne sette opp et ressursbasert regnskap og gjøre kortsiktige- og langsiktige effektivitetsmålinger på dette grunnlaget.
- Kunne vurdere en virksomhets effektivitet og mulige endringer i denne med utgangspunkt i benchmarking.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomi I og II (BØK 2601 og BØK 2602) samt Operativ økonomistyring (BØK 2302) eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Bøker:

Sending, Aage, Tor Tangenes og Svein H. Gjønnnes. 2007. Driftsregnskap og budsjettering: økonomi- og virksomhetsstyring. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 5, 6, 7, 16 og 17
 Sending, Aage, Tor Tangenes og Svein H. Gjønnnes. 2008. Arbeidshefte til Driftsregnskap og budsjettering: økonomi- og virksomhetsstyring. 5. utg. Bergen: Fagbokforlaget

Artikler:

Barney, Jay. 1991. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. Journal of Management. 17 (1) 99-120. Tilgjengelig på Blackboard
 Dekker, Henri C.. 2003. Value Chain Analysis in Interfirm Relationships: A Field Study. Management Accounting Research. 14, 1-23. Tilgjengelig på Blackboard
 Kaplan, R. S og D. P. Norton. 1992. The Balanced Scorecard - Measures that Drive Performance. Harvard Business Review, January-February, 71-79. Tilgjengelig på Blackboard
 Kaplan, R. S. og D. P. Norton. 1996. Using the Balanced Scorecard as a Strategic Management System. Harvard Business Review, Januar-Februar, 75-85. Tilgjengelig på Blackboard
 Kaplan, R. S. og D. P. Norton. 2000. Having Trouble with Your Strategy? Then Map It. Harvard Business Review, September-October, 167-176. Tilgjengelig på Blackboard
 Mintzberg. 1987. Crafting Strategy. Harvard Business Review. July-August. 66-75. Tilgjengelig på Blackboard
 Quinn, J. B. 1977. Strategic Goals: Process and Politics. Sloan Management Review. Fall. 21-37. Tilgjengelig på Blackboard
 Shank, J. K. 1992. Strategic Cost Analysis of Technological Investments. Sloan Management Review. Fall. 39-51. Tilgjengelig på Blackboard
 Simmonds, Kenneth. 1986. The Accounting Assessment of Competitive Position. The European Journal of Marketing. 20 (1). 16-31. Tilgjengelig på Blackboard
 Wilson, Richard M. S.. 1997. Strategic cost management. Aldershot: Ashgate.
 Introduksjonsskapittel. Tilgjengelig på Blackboard

Anbefalt litteratur

Bøker:

Porter, Michael E. 1998. Competitive advantage : creating and sustaining superior performance : with a new introduction. New York : Free Press

Emneoversikt

Strategisk kostnadsanalyse

Introduksjon til strategisk økonomistyring
 Strategisk kostnadsanalyse
 Prosessorienterte modeller for beslutningsstøtte
 Flerdimensjonal prosessanalyse

Alternative styringssyn og styringskonsepter

Bortenfor budsjettering - idegrunnlag
 Bortenfor budsjettering - case
 "Levers of Control"
 Kritisk blikk på balansert målstyring

Prestasjonsmåling

RBV, intellektuell kapital og konkurransefortrinn
 Finansielle måltall i lys av ressursbasert firmateori og fremvokst strategi

Dataverktøy

Ingen spesielle

Gjennomføring

36 timer forelesninger

Eksamen

Kurset avsluttes med en individuell tre timers skriftlig eksamen

Eksamenskode(r)

BØK 22151 - Skriftlig eksamen, teller 100% av den endelige karakteren i kurset BØK 2215 Strategisk økonomistyring, 6 ECTS studiepoeng.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt. Under punktet eksamensinformasjon i studiehåndboken på web finnes det definisjoner av hjelpemidler ved skriftlig skoleeksamen. Legg særlig merke til bruk av kalkulator. <http://www.bi.no/studiehandbok/hjelpemidler>

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.